

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. За сучасних умов всі застосування нових знань пов'язані з ринковими відносинами. Практика показує, що інновації спрямовані на задоволення потреб ринку. Інноваційним є таке підприємство, яке впроваджує виробничі та процесні інновації, незалежно від того, хто був автором інновації - працівники цієї організації чи зовнішні агенти. На сьогоднішній день, на національному та глобальному рівнях інтенсивно досліджується нова концепція управління проектами, яка розглядає проект як зміну вихідного стану будь-якої системи з витратою часу та коштів. А процес цих змін, здійснюваних із заздалегідь розробленими правилами у межах бюджету та взагалі тимчасових обмежень, — це управління проектами.

Інноваційна діяльність підприємства характеризується значним поширенням концепції проектного управління. Сутність концепції полягає у поданні будь-якої цільової зміни діючої системи як проекту - довгострокового інвестування на реальні активи.

В статті розглядаються основні підходи організації та управління інноваційними проектами на підприємстві та визначена інноваційна складова в системі факторів підвищення конкурентоспроможності суб'єкта економічної діяльності та оптимізації бізнес – процесів.

Ключові слова: *інноваційний проект, модернізація, бізнес – процеси, ризик, управління інноваційними проектами.*

¹ к.е.н., доцент кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Abstract. *In modern conditions all application of new knowledge related to market relations. Practice shows that innovation focused on the needs of the market. Innovation is an enterprise which introduces manufacturing and process innovation, regardless of who was the author of innovation - employees of the organization or external agents. Today, at the national and global levels intensively studied a new concept of project management, which considers the project as a change in the original state of any system of waste of time and money. The process of change undertaken with pre-designed rules within budget and time constraints - is project management.*

Innovative activity of the enterprise is characterized by the prevalence of the concept of project management. The essence of the concept is to overcome the target of any changes in the current system as a project - long-term investment in real assets.

The article considers the main approaches of the organization and management of innovative projects in the enterprise and identify innovative component in the factor of increase of competitiveness of the subject of economic activities and the optimization of business - processes.

Keywords: *innovative design, modernization, business - processes, risk management of innovative projects.*

Аннотация. *В современных условиях использование новых знаний связаны с рыночными отношениями. Практика показывает, что инновации направлены на удовлетворение потребностей рынка. Инновационным является такое предприятие, которое внедряет производственные и процессные инновации, независимо от того, кто был автором инновации - работники данной организации или внешние агенты. На сегодняшний день на национальном и глобальном уровнях интенсивно исследуется новая концепция управления проектами, которая рассматривает проект как изменение исходного состояния любой системы с затратой времени и средств. Процесс этих изменений, осуществляемых по заранее*

разработанным правилам в рамках бюджета и временных ограничений, а именно управление проектами.

Инновационная деятельность предприятия характеризуется широким распространением концепции проектного управления. Сущность концепции заключается в преодолении любого целевого изменения действующей системы как проекта - долгосрочного инвестирования в реальные активы.

В статье рассматриваются основные подходы организации и управления инновационными проектами на предприятии и определена инновационная составляющая в системе факторов повышения конкурентоспособности субъекта экономической деятельности и оптимизации бизнес - процессов.

***Ключевые слова:** инновационный проект, модернизация, бизнес - процессы, риск, управление инновационными проектами.*

Мета статті. Метою статті є визначення інноваційної складової як рушійною силою розвитку сучасного підприємництва та виявлення вигоди від впровадження інновацій в організації.

Аналіз останніх публікацій. Теоретизації інноватики приділяється велика увага як з боку іноземних, так і вітчизняних вчених, серед яких варто відзначити роботи наступних: П. Друкера, А. Клайнкнехта, С. Кузнеця, П. Лемерля, Б. Лундвала, Г. Менша, Е. Менсфілда, К. Найта, Р. Нельсона, К. Опенлендера, П. Пілдіча, Л. Пьере, Б. Санто, Р. Солоу, А. Солтера, Л. Суते, Б. Твісса, Р. Уотермена, Х. Фрімена, А. Хармана, М. Хучека, Й. Шумпетера, Е. Янга, Ф. Янсена. У числі вітчизняної інноваційної науки, слід виділити таких як: Л.І. Абалкін, С.Ю. Глазьєва, В.І. Гурман, А.А. Дагаєва, В.А. Колоколова, Д.С. Львов, В.І. Маєвський, В.Л. Макаров.

Виклад основного матеріалу. Вплив інноваційних процесів на життєдіяльність сучасних підприємств є колосальною, тому визначає місце останніх в економічній системі всіх рівнів, і виступає рушійною силою їх

розвитку і забезпечує конкурентоспроможність будь-якого суб'єкта економічної діяльності.

Слід зазначити важливий факт, що саме інноваційна складова відрізняє підприємництво від інших економічних форм діяльності (міжнародний бізнес, торгівля, бартер тощо). Тому, задля уникнення невідповідності сучасним стандартам комерційної діяльності, слід «іннофікувати» (причина вдосконалення) не тільки продукцію та її якість, але і систему менеджменту і маркетингу, які забезпечують успіх просування товару або послуги на ринки і утримання їх конкурентних позицій.

Інноваційний проект - це система взаємопов'язаних цілей і засобів їх досягнення; комплекс науково-дослідних, дослідно - конструкторських, виробничих, організаційних, фінансових, комерційних та інших заходів, відповідним чином організованих (з'єднаних ресурсами, строками та виконавцями), оформлених комплектом проектної документації. Він повинен забезпечити ефективне вирішення конкретної науково-технічної задачі (проблеми), вираженої в кількісних показниках, і призводить до інновації.

Залежно від виду проекту в його організації можуть брати участь від однієї до кількох десятків організацій. Ці організації прийнято об'єднувати в конкретні групи учасників.

Ціль інноваційного проекту - створення нової або зміна існуючої системи - технічної, технологічної, інформаційної, соціальної, економічної, організаційної, і досягнення в результаті зниження витрат ресурсів (виробничих, фінансових, людських), поліпшення якості продукції, послуги та досягнення високого комерційного ефекту.

Важливо також визначити якості інноваційних проектів, які мають ряд специфікацій, а саме:

1. Цепочка "наука- виробництво-споживання". Ідея ІІ повинна базуватися на наукових і маркетингових дослідженнях, як і виробництво, що має орієнтуватися на споживача і спиратися на наукові розробки.

2. Високий ступінь ризику через низьку можливість спрогнозувати результат.
3. Творческій підхід до розробки завдання. Виходячи з цього багато що залежить від особистої зацікавленості виконавців.
4. Організація роботи учасників проекту. Наявність свободи волі і високої мотивації учасників проекту робить звичну організацію праці і створення трудової дисципліни недоцільними. Тому необхідний адекватний підхід до вибору керівниками стилю управління.
5. Відсутність класичних стандартів. Навіть чітка концепція може потерпіти серйозні трансформації в процесі розробки.[1]

Досліджуючи планування і управління інноваційними проектами (УІП) на підприємстві, необхідно пам'ятати, що мова йде про управління динамічним об'єктом. Тому система УІП повинна бути достатньо гнучкою, щоб допускати часті модифікації без загальних змін в робочій програмі.

У момент першого визначення проекту, як правило, необхідно специфікувати характеристики в рамках обмежень, обумовлених ймовірним характером розробки (Рис.1)

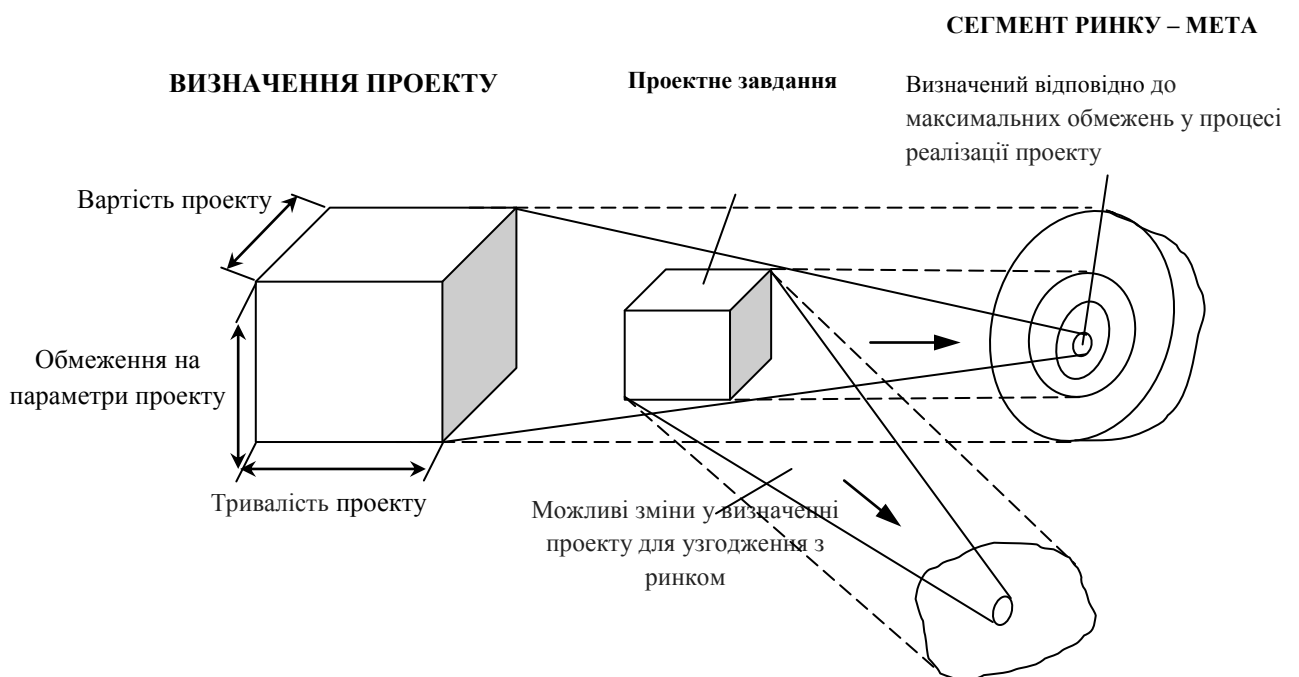

Рис. 1 Схема динамічного процесу при управлінні інноваційним проектом на підприємстві

Але в процесі розвитку проекту такі обмеження можуть бути зменшені і врешті-решт збігатися з очікуваними потребами обраної групи споживачів. Тим самим визначення проекту ще більшою мірою фокусується на конкретних ринкових потребах [4].

У системному плані проект може бути представлений "чорною шухлядою" (Рис. 2), на вході якої є технічні вимоги та умови фінансування; результатом роботи є досягнення необхідного результату.

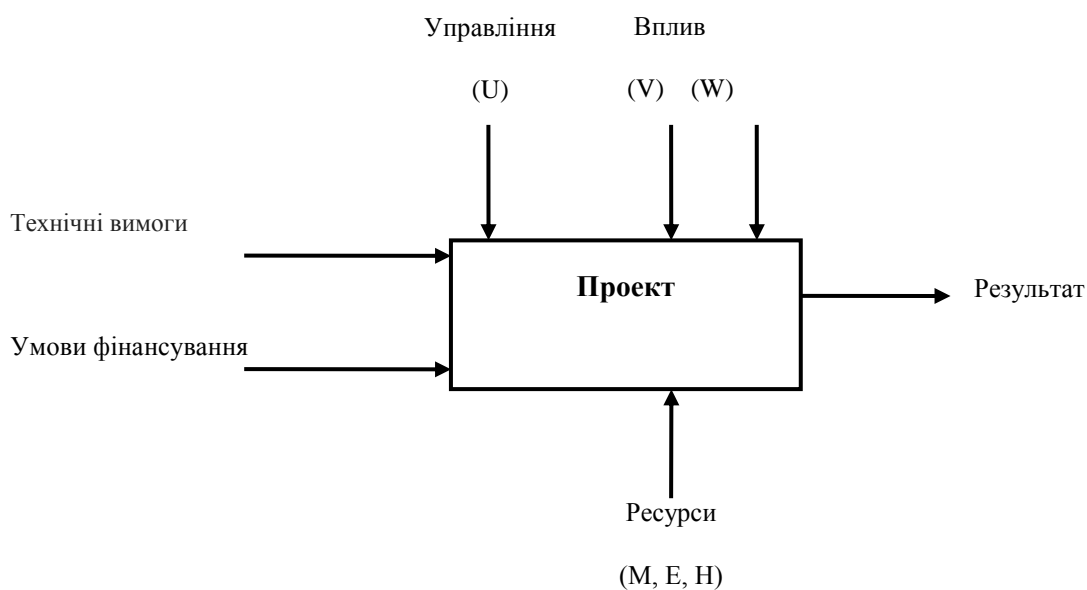

Рис. 2 Формалізоване представлення проекту

Виконання робіт забезпечується наявністю необхідних ресурсів: матеріалів (M), устаткування (E), людських ресурсів (H). Ефективність робіт досягається за рахунок управління (U) процесом реалізації проекту, яке забезпечує розподіл ресурсів підприємства M, E, H, координацію виконуваної послідовності робіт і компенсацію впливів: внутрішніх (V) і зовнішніх (W).

Сам алгоритм реалізації проекту в системі УП визначається його життєвим циклом, який, у свою чергу, являє собою повний комплекс робіт та заходів, які виконуються в певній послідовності усіма виконавцями проекту; проміжком часу між появою інноваційного проекту і його завершенням.

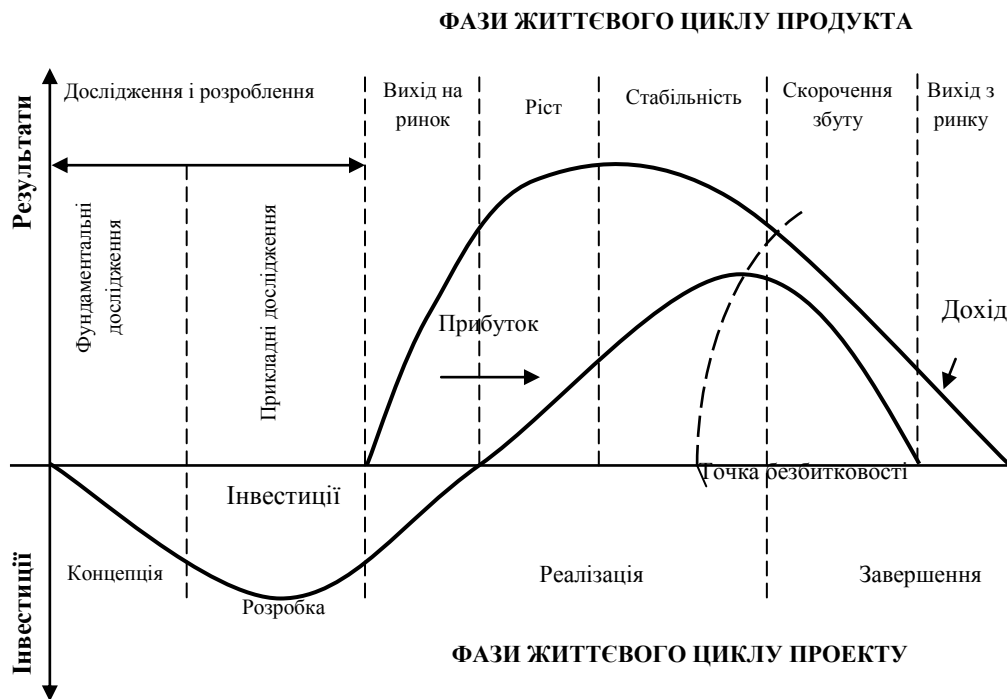

Рис.3 Алгоритм реалізації проекту в системі УПІ

Розподіл ЖЦ проекту передбачає здійснення і планування наступних дій:

Передінвестиційних: аналіз інвестиційних можливостей, попереднє техніко-економічне обґрунтування.

Інвестиційних, які включають перемовини і заключення контрактів, проектування, будівництво, маркетинг, освіта.

Експлуатаційні припускають прийом і запуск, заміну обладнання, розширення інновації [2] .

Передінвестиційна оцінка проекту є основою, початком формування і реалізацією ІІ, оскільки від неї залежить подальший успіх всіх дій, які здійснюватимуться в компанії.

Аналіз ефективності та рентабельності ІІ - важлива складова і визначається за формулою:

$$B = C + E_n K, \quad (1)$$

де B - наведені витрати на одиницю продукції (роботи), у грн.;

C - собівартість одиниці продукції (роботи), у грн.;

E_n - нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень; (роботи), у грн.;

K - питомі капітальні вкладення у виробничі фонди (на одиницю продукції або роботи), в грн. [5]

Фактично E_n являє собою середню народногосподарську рентабельність.

При перетворенні вищевказаної формули з урахуванням технологічної складової, вона буде виглядати так:

$$E = a_t \times [(C_1 + E_n K_1) - (C_2 + E_n K_2)] \times A_2, \quad (2)$$

де E - річний економічний ефект, в грн.;

a_t - коефіцієнт приведення часу;

C_1 і C_2 - собівартість одиниці продукції (роботи), виробленої за допомогою базової і нової техніки (відповідно), в грн.;

K_1 і K_2 - питомі капітальні вкладення;

A_2 - річний обсяг продукції (роботи), виробленої за допомогою нового варіанту нової техніки в розрахунковому році в натуральному вираженні [5].

На модифікацію і трансформацію даних формул можуть впливати такі фактори:

терміни проекту;

екологічна складова;

розміри капіталовкладень;

процентна ставка, масштаби ІІІ;

географічна специфіка і т.п.

Інвестиційна фаза безпосередньо залежить від попередньої, оскільки при встановленні партнерських відносин (інвестиційних) і в підписанні контрактів, капіталовкладники відштовхуються від грамотно складеного бізнес - плану і преспективи його реалізації.

Висновок. В результаті інтенсифікації розвитку та дифузії глобальних інноваційних процесів, перед сучасними підприємцями постає питання доцільності впровадження інновацій у виробничі та організаційні процеси на фірмі. Практика показує, з метою підвищення конкурентоспроможності суб'єкта економічної діяльності на будь – якому рівні, важливим є дотримуватися техніко – технологічних вимог сучасності та удосконалювати його функціональність за рахунок впровадження результатів НДДКР. Організаційні процеси та управління інноваційними проектами є одним з найважливіших питань щодо досягнення позитивного ефекту від них. Тому всі вищезазначені фактори та функції комплексного підходу до УІІ є визначальними та необхідними для збільшення прибутку підприємства та утримання його конкурентних позицій на міжнародному, регіональному та національному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Клейнер Г. Б. Стратегия бизнеса: Аналитический справочник / Г. Б. Клейнер. М.: КОНСЭКО, 2003. - 324 с.
2. Климов С. М. Интеллектуальные ресурсы общества / С. М. Климов. СПб. : ИВЭСЭП, Знание, 2002. - 194 с.
3. Кораблев А. В. Оптимизация бизнес-процессов: дань моде или жизненная необходимость Электронный ресурс. / А. В. Кораблев. Режим доступа: <http://www.r-p-c.ra/doc/opti.pdf> (05.12.2010).

4. Левшина О. Н. Современные методы обеспечения конкурентоспособности в предпринимательстве / О. Н. Левшина. М.: Юриспруденция, 2008. - 176 с.
5. Маршал В. Оценка эффективности бизнеса / В. Маршал, М. Мейер; пер. с англ. А. О. Корсунского. М.: Вершина, 2004. -272 с.
6. Рубин Ю. Б. Теория и практика предпринимательской конкуренции: учебник / Ю. Б. Рубин. 8-е изд., репр. - М.: Изд-во «Маркет ДС», 2010. - 608 с.